

*День пам'яті
полеглих у бою
під Крутами—
пам'ятна дата
боротьби за
незалежність
України*

**В Україні 29 січня
відзначається як
День пам'яті Героїв
Крут - однієї з
трагічних
і водночас високо
легендарних
сторінок в історії
української
визвольної
боротьби 1917-
1921рр.**

Картина А.Климко «Бій під Крутами»

До кінця грудня 1917 року більшовики встановили владу на більшій частині сходу України та почали наступ на Київ.

15 тисячна армія УНР була знесилена довгою війною. Підтримали бойовий дух і стали на захист Києва, гімназисти та студенти.

5 січня 1918 року було створено студентський курінь Січових стрільців.

Студентський курінь стрільців.

На загальних зборах студентів українського народного університету, які відбулись 4-го січня, ухвалено таку резолюцію:

З огляду на грізне положення Української Народної Республіки, загальні збори студентів українського народного університету винесли та і постанови:

1. На час, пекучої потреби, всі без виїмку, студенти українського народного університету (в тім числі і слухачі обох підготовчих курсів) всупають в протягу трьох найближчих днів в Курінь Січових Стрільців.

Добровольці почали тренування, які продовжувались не більше тижня до 26 січня. Вранці 28 січня сотні студентського куреня прибули на станцію Крути та почали рити окопи, займаючи позиції.

Студенти на станції Крути, фото незадовго до бою

Озброєння катастрофічно бракувало – загін мав лише 16 кулеметів, невеликий бронепоїзд та обмаль патронів.

Студенти на станції Крути, фото незадовго до бою

Бій під Крутами, що
відбувся 29 січня 1918
року біля залізничної
станції Крути поблизу
селища Крути та села

Пам'ятне, за 130
кілометрів на північний
схід від Києва, 18 км. на
схід від Ніжина.

Цей бій тривав
5 годин. З боку
більшовиків -
кілька тисячний
підрозділ
російської
Червоної
гвардії під
керуванням
Михайла
Муравйова .

Картина
Леонід Перфецький
« Бій під Крутами »

З боку УНР -
загін із
київських
курсантів і
козаків
“Вільного
козацтва”, що
загалом
нараховував
кілька сотен
вояків.

Картина
Леонід Перфецький
« Бій під Крутами »

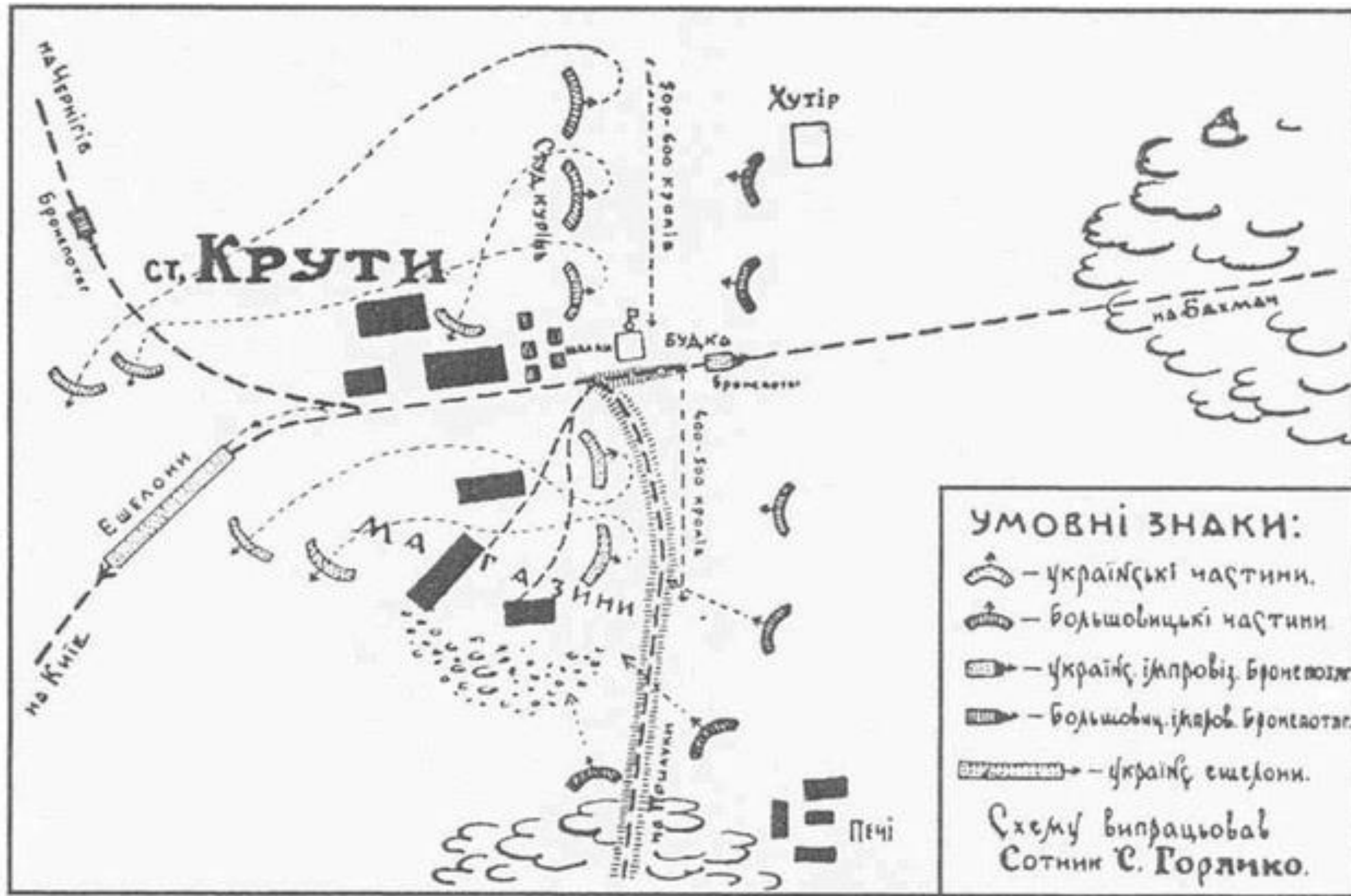

Схема бою, виконана сотником Сергієм Горячком

Бій під Крутами розпочався⁰⁵ 29 січня о дев'ятій ранку з бойового зіткнення захисників з передовим загonom матросів, які намагалися взяти станцію одним ударом.

**Більшовики мали значну чисельну перевагу, їхній
трьохтисячний загін намагався взяти захисників в
кільце**

Захисники понесли значні втрати, але змогли відбити перші атаки ворога. Аж ось почали закінчуватись патрони, замовкла і гармата, відстрілявши весь боезапас. Запросивши підтримки, не отримали відповіді штабу.

Як з'ясувалось потім, штабісти кинули бійців напризволяще, втікаючи на потязі назад до Києва.

Приблизно о 17 годині розрізнені частини захисників зібрались разом. З'ясувалось, що немає однієї роти. Розвідувальний загін, приблизно 30 бійців, загубив орієнтир та потрапив у полон. З розповідями очевидців, "червоні" жорстоко знущались над полоненими, потім розстріляли.

За різними джерелами, українська сторона втратила кілька сотен чоловік, але змогла затримати більшовицьку армію і здійснити організований відступ, руйнуючи за собою колії і мости .

Російське радянське військо втратило боєздатність на чотирі дні. Поновити наступ на Київ радянському війську прийшлося не залізничним шляхом, а на реквізованих селянських возах, запряжених кіньми, по розмоклій дорозі.

Ця затримка ворога дала змогу українській делегації укласти Брест-Литовський мирний договір, який врятував молоду українську державність.

На похороні в Києві
біля Аскольдової
могили голова
Української
Центральної ради
Михайло Грушевський
назвав юнаків, які
загинули в нерівній
боротьбі

*Фрагмент похоронної ходи вулицями Києва.
Київ, 10 (23) березня 1918 р.*

Поет Павло
Тичина
присвятив
героїчному
вчинкові
вірш
“Пам’яті
тридцяти”

Перепоховання загиблих героїв Крут. Київ, 10 (23) березня 1918 р.

Протягом десятиріч існували різні суперечливі трактування перебігу подій і кількості загиблих - від кількох до декількох сотен, хоча до нашого часу збереглися тільки імена тих, кого було поховано на Аскольдовій могилі.

1. Андрій Омельченко, сотник
2. Володимир Шульгин
3. Павло Кольченко
4. Лука Дмитренко
5. Микола Лизогуб
6. Попович Олександр
7. Андріїв
8. Микола Божинський-Божко
9. Ізидор Курик
10. Олександр Шерстюк
11. Головощук
12. Чижів
13. Кирик
14. Андрій Соколовський
15. Микола Корпан
16. Микола Ганкевич
17. Євген Тарнавський
18. Гнаткевич
19. Григорій Піпський

На Аскольдовій могилі
Поховали їх -
Тридцять мучнів українців
Славних, молодих...
На Аскольдовій могилі
Український цвіт! -
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадницька рука?
Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! -
Понад усе вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. -
На Аскольдовій могилі
Поховали їх.
Павло Тичина 1918

пер /libez.org.ua/ua/ Либез. Київ. Похорон жертв більшовиків 10 березня 1918 р.

Похорони героїв знід Круг в Києві 10.ІІІ. 1918 р.

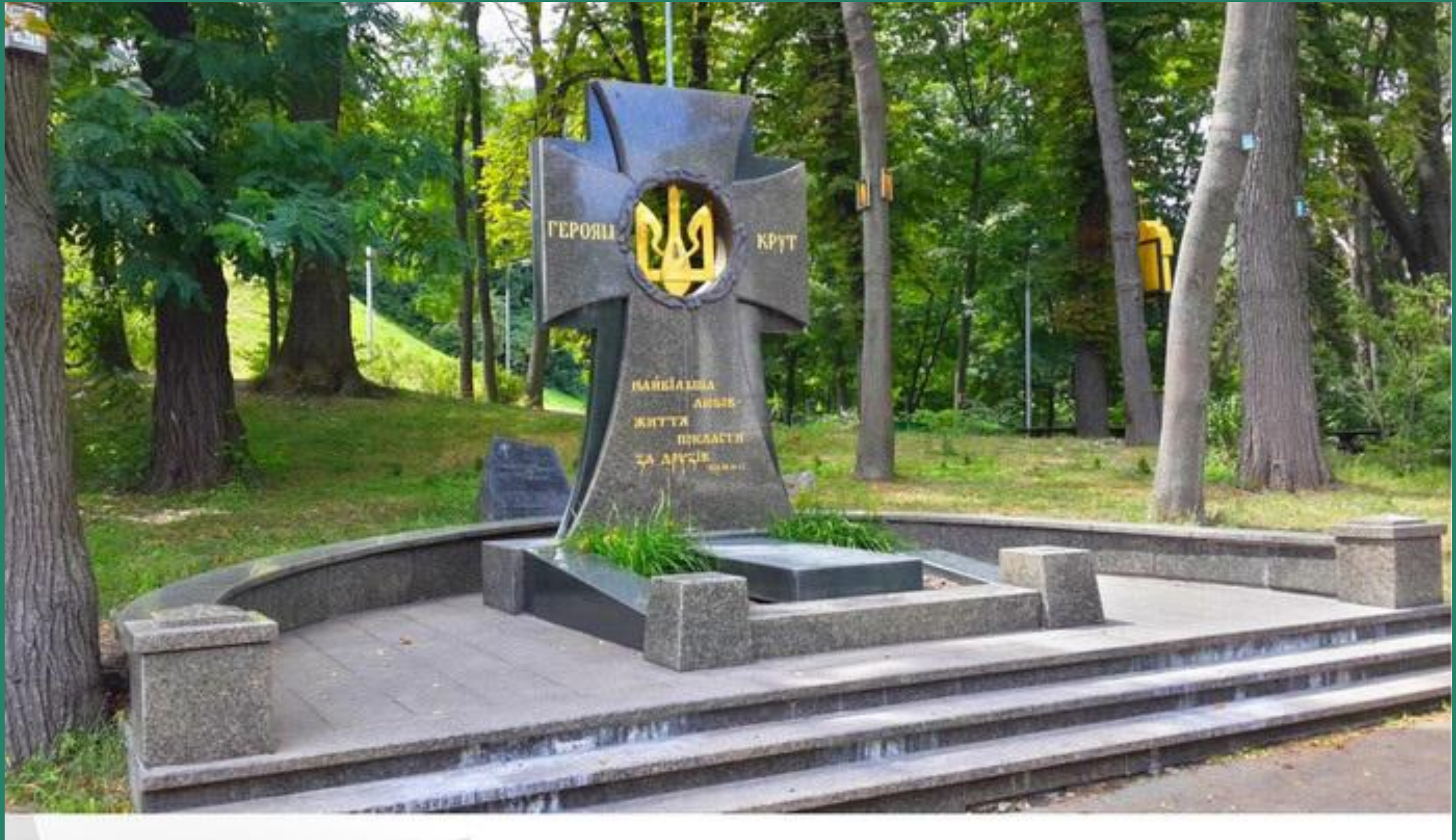
“Ілюстрованого додатку” до щоденної київської газети
“Відродження” від 7 квітня (25 березня за ст. ст.) 1918 р.

СТАНЦІЯ КРУТИ

Символічна
могила (ліворуч)
і сучасний
меморіал
загиблим
студентам у
вигляді колони
Червоного
корпусу
Київського
університету

ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЯМ КРУТ У КИЄВІ

Подвиг студентів - крутян став символом мужності та беззастережної любові до власної Батьківщини. За часів радянської влади, про бій під Крутами забули на довгих 70 років, до отримання Україною незалежності. Тільки в останні роки історики почали активно вивчати наявні матеріали. І хоча виникає більше питань, ніж відповідей, незмінним залишається один факт: битва під Крутами - одна з визначних сторінок історії України, яку ми маємо пам'ятати

Герої Крут

За Незалежність України
100 років тому ми під Крутами стояли...
Щоб через сотню літ нащадки
Боролись і перемагали
...за Незалежність України!..

29 січня 1918

КРУТИ

«Герої Крут»
© Сергій Ільїн
© Дмитро Давид